

Jurisprudentie

Zaak C-295/12 P

Telefónica SA

en

**Telefónica de España SAU
tegen
Europese Commissie**

„Artikel 102 VWEU — Misbruik van machtspositie — Spaanse markten voor breedbandinternettoegang — Uitholling van marges („margin squeeze”) („prijsqueeze”) — Artikel 263 VWEU — Wettigheidstoezicht — Artikel 261 VWEU — Volledige rechtsmacht — Artikel 47 van het Handvest — Beginsel van effectieve rechterlijke bescherming — Toetsing in volle omvang — Bedrag van de geldboete — Evenredigheidsbeginsel — Discriminatieverbod”

Samenvatting – Arrest van het Hof (Vijfde kamer) van 10 juli 2014

1. *Hogere voorziening — Middelen — Ontbreken van aanwijzing van de gestelde onjuiste rechtsopvatting — Middel dat onvoldoende nauwkeurig is — Niet-ontvankelijkheid*

(Art. 256 VWEU; Statuut van het Hof van Justitie, art. 58; Reglement voor de procesvoering van het Hof, art. 112, lid 1, sub c)

2. *Recht van de Europese Unie — Beginselen — Recht op effectieve rechterlijke bescherming — Bevestiging door het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie — Rechterlijke toetsing van de besluiten van de Commissie op het gebied van de mededinging — Wettigheidstoezicht en toetsing in volle omvang, zowel rechtens als feitelijk — Schending — Geen*

(Art. 101 VWEU, 102 VWEU, 261 VWEU en 263 VWEU; Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, art. 47; verordeningen van de Raad nr. 17, art. 15, lid 2, en nr. 1/2003, art. 23, lid 2, en 31)

3. *Grondrechten — Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens — Rechtsinstrument niet formeel in de rechtsorde van de Unie is opgenomen*

(Art. 6, lid 3, EU; Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, art. 52, lid 3)

4. *Gerechterlijke procedure — Duur van de procedure voor het Gerecht — Redelijke termijn — Geschil over het bestaan van een inbreuk op de mededingingsregels — Niet-inachtneming van de redelijke termijn — Gevolgen*

(Art. 263 VWEU en 340 VWEU; Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, art. 47, tweede alinea)

5. *Hogere voorziening — Middelen — Onjuiste beoordeling van de feiten en het bewijsmateriaal — Toetsing door het Hof van de beoordeling van het bewijsmateriaal — Uitgesloten, behoudens geval van onjuiste opvatting*
(Art. 256, lid 1, tweede alinea, VWEU; Statuut van het Hof van Justitie, art. 58, eerste alinea)
6. *Hogere voorziening — Middelen — Middel dat voor het eerst wordt aangevoerd in hogere voorziening — Niet-ontvankelijkheid*
(Art. 256, lid 1, tweede alinea, VWEU; Statuut van het Hof van Justitie, art. 58, eerste alinea)
7. *Machtspositie — Misbruik — Begrip — Gedragingen die de mededinging beperken — Potentiële gevolg*
(Art. 102 VWEU)
8. *Recht van de Europese Unie — Beginselen — Geen terugwerkende kracht van de strafbepalingen — Werkingsfeer — Besluit van de Commissie waarbij een tegen de mededinging gerichte praktijk wordt vastgesteld — Daaronder begrepen — Toepassing met terugwerkende kracht van een nieuwe uitlegging van een norm die een overtreding vastlegt — Voorzienbaarheid van de nieuwe uitlegging — Legaliteitsbeginsel en rechtszekerheidsbeginsel — Geen schending*
(Art. 101 VWEU en 102 VWEU)
9. *Machtspositie — Relevante geografische markt — Afbakening — Criteria — Beperking tot één enkel nationaal grondgebied — Geen invloed op de zwaarte van de inbreuk*
(Art. 102 VWEU)
10. *Mededinging — Geldboeten — Beschikking waarbij geldboeten worden opgelegd — Motiveringsplicht — Omvang — Vermelding van de elementen op basis waarvan de Commissie de zwaarte en de duur van de inbreuk heeft beoordeeld — Toereikende vermelding — Verplichting voor de Commissie om de methode voor de berekening van de geldboeten met cijfers toe te lichten — Geen*
(Art. 101 VWEU, 102 VWEU en 296 VWEU; verordening nr. 1/2003 van de Raad, art. 23, lid 2)
11. *Mededinging — Geldboeten — Bedrag — Vaststelling — Verplichting voor de Commissie om zich aan haar vroegere beschikkingspraktijk te houden — Geen — Verhoging van het algemene niveau van de geldboeten — Toelaatbaarheid*
(Art. 101 VWEU en 102 VWEU; verordening nr. 1/2003 van de Raad, art. 23, lid 2)
12. *Hogere voorziening — Bevoegdheid van het Hof — Betwisting, op grond van billijkheidsoverwegingen, van de door het Gerecht verrichte beoordeling van het bedrag van geldboeten die aan ondernemingen wegens inbreuk op de mededingingsregels van het Verdrag zijn opgelegd — Daarvan uitgesloten — Bestrijding van deze beoordeling op grond dat het evenredigheidsbeginsel is geschonden — Toelaatbaarheid*
(Art. 101 VWEU, 102 VWEU, 256 VWEU en 261 VWEU; Statuut van het Hof van Justitie, art. 58, eerste alinea; verordening nr. 1/2003 van de Raad, art. 31)

1. Zie de tekst van de beslissing.

(cf. punten 29, 30, 72, 78, 79, 82, 105, 122, 129, 131, 135, 138, 142, 174, 187, 232)

2. Het beginsel van effectieve rechterlijke bescherming, dat thans in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie is neergelegd, vormt een algemeen beginsel van het recht van de Unie en is in het recht van de Unie de tegenhanger van artikel 6, lid 1, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens.

Het recht van de Unie voorziet in een stelsel van rechterlijke toetsing van de beschikkingen van de Commissie inzake procedures op grond van artikel 102 VWEU dat alle door artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie vereiste garanties biedt. Deze regeling van rechterlijke toetsing bestaat uit een in artikel 263 VWEU vastgesteld toezicht op de wettigheid van de handelingen van de instellingen dat krachtens artikel 261 VWEU kan worden vervolledigd met toetsing in volle omvang van de in verordeningen opgenomen sancties.

Het wettigheidstoezicht geldt voor het geheel van de beschikkingen van de Commissie betreffende procedures tot toepassing van artikel 102 VWEU, terwijl de draagwijdte van de in artikel 31 van verordening nr. 1/2003 vastgestelde volledige rechtsmacht beperkt is tot de gedeelten van deze beschikkingen waarin een geldboete of een dwangsom wordt opgelegd.

Dit wettigheidstoezicht houdt in dat de rechter van de Unie de door de verzoekende partijen tegen de bestreden beschikking aangevoerde argumenten zowel in feite als in rechte toetst en dat hij het bewijs kan beoordelen, de bestreden beschikking nietig kan verklaren en de boetebedragen kan wijzigen. Hij moet immers niet alleen nagaan of de bewijselementen waarop de Commissie zich baseert, materieel juist, betrouwbaar en coherent zijn, maar ook of deze elementen het relevante feitenkader vormen dat voor de beoordeling van een ingewikkelde situatie in aanmerking moet worden genomen, en of zij de eraan verbonden conclusies kunnen dragen. Om het beginsel van effectieve rechterlijke bescherming in acht te nemen, moet het Gerecht verplicht niet noodzakelijk het dossier ambtshalve volledig opnieuw te onderzoeken.

Teneinde met betrekking tot de geldboete te voldoen aan de vereisten van een volle toetsing in de zin van artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, moet de rechter van de Unie, bij de uitoefening van de in de artikelen 261 VWEU en 263 VWEU vastgestelde bevoegdheden elke grief, rechtens of feitelijk, onderzoeken die erop gericht is aan te tonen dat het bedrag van de geldboete niet passend is ten opzichte van de zwaarte en de duur van de inbreuk.

(cf. punten 39, 40, 42, 45, 53-55, 200)

3. Zie de tekst van de beslissing.

(cf. punt 41)

4. Bij gebreke van enige aanwijzing dat de te lange duur van de procedure voor het Gerecht de uitkomst van een geding heeft beïnvloed, kan de niet-inachtneming van een redelijke procestermijn geen grond voor vernietiging van een arrest zijn. Wanneer er geen aanwijzingen zijn dat de te lange duur van de procedure de uitkomst van het geding kan hebben beïnvloed, zal de vernietiging van het arrest de schending van het beginsel van effectieve rechterlijke bescherming door het Gerecht immers niet opheffen.

De schending door een rechterlijke instantie van de Unie van haar verplichting krachtens artikel 47, tweede alinea, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie om de haar voorgelegde zaken binnen een redelijke termijn te berechten, moet haar bestraffing vinden in het kader van een beroep tot schadevergoeding dat bij het Gerecht aanhangig wordt gemaakt, aangezien een dergelijk beroep een effectief rechtsmiddel vormt. Een verzoek dat strekt tot herstel van de schade veroorzaakt

door de niet-inachtneming van een redelijke procestermijn door het Gerecht, kan dus niet rechtstreeks aan het Hof worden voorgelegd in het kader van een hogere voorziening, maar moet bij het Gerecht zelf worden ingediend.

(cf. punten 64, 66)

5. Zie de tekst van de beslissing.

(cf. punten 84, 89, 93, 107, 114, 153, 159, 163, 165, 176, 219, 225, 227)

6. Zie de tekst van de beslissing.

(cf. punten 99, 121, 144)

7. Zie de tekst van de beslissing.

(cf. punt 124)

8. Zie de tekst van de beslissing.

(cf. punten 147-149)

9. Bij de beoordeling van misbruik van machtspositie waarmee afbreuk wordt gedaan aan de mededingingsregels van de Unie, sluit de omstandigheid dat de omvang van de betrokken geografische markt beperkt is tot één enkel nationaal grondgebied, niet uit dat de inbreuk als „zeer zwaar” wordt gekwalificeerd. Het enkele feit dat de Commissie in andere beschikkingen de betrokken inbreuken als „zwaar” heeft gekwalificeerd, hoewel de geografische markten in die zaken uitgestrekter waren dan de markt die in de betrokken zaak aan de orde is, doet niet af aan die vaststelling, aangezien de kwalificatie van een inbreuk als „zwaar” dan wel „zeer zwaar” niet uitsluitend van de geografische omvang van de betrokken markt afhangt, maar ook van andere criteria die de inbreuk kenmerken.

(cf. punt 178)

10. Wat de vaststelling van de hoogte van de geldboete voor inbreuken op de mededingingsregels betreft, voldoet de Commissie aan haar motiveringsplicht wanneer zij in haar beschikking de beoordelingsfactoren aangeeft op grond waarvan zij de zwaarte en de duur van de inbreuk heeft bepaald, zonder dat zij de cijfermatige gegevens betreffende de berekening van de geldboete daarin hoeft te vermelden. Bovendien is geen sprake van niet-nakoming van de motiveringsplicht wanneer de Commissie geen variërende zwaarte van de inbreuk in aanmerking neemt en geen onderscheid tussen twee inbreukperiodes maakt.

(cf. punten 181-183, 195)

11. Zie de tekst van de beslissing.

(cf. punten 189, 190)

12. Zie de tekst van de beslissing.

(cf. punt 205)